

Apmācību programma “Gādīgie tēvi”

Apmācību programmas «Gādīgie tēvi» pamatojums

- Izveidota Kanāda (Katreena Scott, Tim Kelly, 1985).
- Ilgtermiņa novērojumi, ka vardarbīgi uzvedības modeļi pārmantojas no paaudzes uz paaudzi (no tēviem uz dēliem).
- **Darbs ar tēviem ir būtisks, lai pārtrauktu vardarbību ģimenē - gan pret sievieti, bērna māti, gan pret bērnu.**

Mērķauditorija	Tēvi, kuri izturas emocionāli un fiziskai vardarbīgi, nolaidīgi pret bērniem un/vai mātēm.
Programmas saturs	Vecāku prasmju pilnveide tēviem.
Programmas mērķi:	<ol style="list-style-type: none">1. Uzņemties atbildību un pārtraukt vardarbīgu, kontrolējošu, nolaidīgu izturēšanos pret bērnu un/vai pret bērna māti,2. Paaugstināt izpratni par tēva lomas nozīmi un ieinteresēti līdzdarboties bērna aprūpē,3. Paaugstināt empātiju pret bērnu, palīdzēt ieraudzīt bērnu kā vērtību,4. Veidot atbalstošas savstarpējās attiecības,5. Veidot un uzturēt cieņpilnas attiecības ar bērna māti.

Apmācību programmas «Gādīgie tēvi» galvenais mērķis

- Pārtraukt vardarbību ģimenēs
- Pārtraukt vardarbīgas uzvedības modeļa pārmantošanu paaudzēs
- Iesaistīt tēvus (ne tikai mātes un bērnus, kas ir aktīvāki sociālo pakalpojumu saņēmēji) izmaiņu īstenošanā
- Mācīties veidot cieņpilnas attiecības ar bērnu mātēm, bērniem

Apmācību programmas «Gādīgi tēvi» Saturs

- **vecāka prasmju pilnveide** (*komunikācija, spēlēšanās, atbalsts, uzmanība, klātbūtne, ieinteresētība, empātija nevardarbīga disciplinēšana pret bērnu*)
- izpratnes veidošana par **fiziski** un **emocionāli** vardarbīgas, vai **nolaidīgas** uzvedības ietekmi uz bērnu, **tēva lomas nozīmi**
- neadaptīva (*vardarbīga, kontrolējoša, nolaidīga*) uzvedības modeļa atpazīšana, pārtraukšana
- **labvēlīga, cieņpilna sadarbība ar bērna/-u māti**, līdzdarbība bērna aprūpē

Apmācību ilgums

- 17 nodarbības grupā (nodarbības ilgums 2 h)

*Programmas ilgums apstiprināts pētījumos, kuros secināts, ka vecāka prasmju izmaiņu veicināšanai minimālais laiks dalībai izglītojošā grupā ir **vismaz 3 mēneši**.*

Apmācību process

- 17 nodarbības grupā, 3 mēneši, grupā līdz 12 dalībnieki.
- Nodarbības reizi nedēļā, ilgums 2 stundas. Nodarbībās ir izglītojoša informācija, praktiskas metodes, diskusijas.
- Nodarbību valoda latviešu un krievu (pēc nepieciešamības).
- Nodarbības vada vienlaicīgi sieviete un vīrietis.

Dalībnieku atlases kritēriji RSD

- Tēvi, kuriem ir bērns/-i ir vecumā līdz 13 gadiem.
- Dzīvo kopā vai regulāri satiekas ar bērnu/-iem.
- Nav aizdomas/kriminālprocess par seksuālu vardarbību pret bērnu.
- Nav stipra alkohola vai narkotisko vielu atkarība.
- Nav spēkā esošs tiesas aizliegums saskarsmei ar bērnu.

Būtiskākie rezultāti 1

Programmas rezultātā ir novērojamas **pozitīvas izmaiņas grupas dalībnieku uzvedībā un komunikācijā**. Par to liecina:

- ✓ klienta ***spēja atklātāk runāt*** par savām izjūtām ar sociālo darbinieku;
- ✓ ***nav atkārtotu ziņojumu no policijas*** par izsaukumu dzīvesvietā;
- ✓ partneres apstiprina, ka ***konflikti tiek risināti sarunu ceļā***.

Būtiskākie rezultāti 2

Programma ir **efektīva**, arī tad, ja tā tiek pielietota **kā preventīvs instruments**. Līdzīgi kā atbalsta grupa –

- ✓ grupā tēvi ***nejūtas vientuļi ar savu problēmu***, iepriekš nav bijusi iespēja apspriest vardarbību, jūtas.
- ✓ daļa vēlētos tikties arī ***pēc programmas pabeigšanas***.

Grupas "Gādīgie tēvi" organizēšanas un vadīšanas izmaksu tāme

Aktivitātes	Pamatojums	EUR
Dalībnieku atlase, grupas nokomplektēšana, administrēšana.	40 stundas * 15 EUR/st. Saziņa ar institūcijām, informatīvo pasākumu organizēšana, grupas veidošana un grupas norises administrēšana.	600.00
Individuālās ievadintervijas ar grupas potenciālajiem dalībniekiem.	Grupu vadītāju pārskata sagatavošana par dalībnieka iesaisti nodarbībā (6-12 dalībnieki).	240.00
Grupas nodarbību vadīšana.	17 nodarbības * 290 EUR. Cenā ir iekļauts divu grupas vadītāju atalgojums, kafijas pauze un nodarbību materiālu sagatavošana.	4930.00
Noslēguma pārskata sagatavošana.	Grupu vadītāju pārskata sagatavošana par dalībnieka iesaisti nodarbībā (6-10 dalībnieki).	180.00
Kopējās grupas izmaksas:		5950.00

Jauniešu ar funkcionāliem traucējumiem
pāreja no izglītības uz nodarbinātību

Pētījuma problēma

Jauniešiem pēc speciālo skolu absolvēšanas ir grūtības iekļauties darba tirgū Rīgas pašvaldībā

Pētījuma mērķis

Noskaidrot faktorus, kuri ietekmē jauniešu ar funkcionāliem traucējumiem iekļaušanos darba tirgū pēc speciālās pamatizglītības un speciālās vispārējās vidējās izglītības iegūšanas

Mērķgrupas

- Redzes traucējumi
- Dzirdes traucējumi
- Garīgās attīstības traucējumi
- Fiziskās attīstības traucējumi

Pētījuma process

- Teorētiskās literatūras un pētījumu analīze
- Kvalitatīvais pētījums:
 - Padziļinātas intervijas ar Rīgas speciālo izglītības iestāžu pedagogiem
 - Padziļinātas intervijas ar ekspertiem jomā ar personām ar funkcionāliem traucējumiem:
 - Latvijas Neredzīgo biedrība
 - Latvijas Nedzirdīgo savienība
 - Invalīdu un viņu draugu apvienība Apeirons
 - Biedrība «Latvijas Bērniem ar kustību traucējumiem»
 - Dienas aprūpes centri personām ar smagiem garīgā rakstura traucējumiem
 - Dienas aprūpes centri personām ar garīgā rakstura traucējumiem
 - Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments
- Kvantitatīvais pētījums:
 - Vecāku, kuri audzina bērnus ar funkcionāliem traucējumiem aptauja
 - Speciālo izglītības iestāžu vecāko klašu izglītojamo aptauja

Teorētiskās analīzes secinājumi

- Primārais šķērslis personu ar FT nodarbinātībā – informācijas trūkums
- Darba devēji nav ieinteresēti nodarbināt personas ar FT
- Darba likuma 109. pants rada šķēršļus personu ar FT nodarbinātībai
- Personu ar FT nodarbinātību apgrūtina veselības stāvoklis, atkarības, paļaušanās uz pabalstiem, motivācijas trūkums
- Ir nepieciešams apmaksāts darba vadītājs / asistents
- Ir nepieciešams informēt / izglītēt darba devējus
- Ir nepieciešama sadarbība un informācijas apmaiņa starp valsts/pašvaldības iestādēm, darba devēju, darba ņēmēju ar FT

Faktori, kuri ietekmē iekļaušanos darba tirgū

Motivācijas trūkums

1. Pāraprūpe
2. Jūtas ērti pie vecākiem
3. Ģimenes tradīcijas -> paaudzēs saņem sociālos pabalstus
4. Neticība saviem spēkiem
5. Zems pašnovērtējums
6. Sevis žēlošana: - esmu invalids man nav jāstrādā
7. Ģimenes atbalsta trūkums jaunieša pamudināšanai iesaistīties DT
8. Ģimenes ļaunprātīga jauniešu izmantošana pabalstu un pensijas dēļ
9. Ļaunprātīga jauniešu izmantošana apzināti nostrādinot savām (ģimenes) vajadzībām
10. Objektīva savu spēju izvērtēšana – jauniešu funkcionālo spēju neatbilstība viņa vēlmēm DT
11. Zems atalgojums

Objektīvi apstākļi

1. Nespēj 100% patstāvīgi veikt darbu
2. Strādā mazākas darba stundas
3. Strādā lēnāk
4. Ātrāk nogurst
5. Darba laikā nepieciešami garāki atpūtas brīži
6. Nepieciešamas pielāgotas atpūtas telpas
7. Darba drošība (Patstāv riski ievērot darba drošību)
8. Kopējais tēls – “dīvaiņi” (izskats, uzvedība)

Iespēju trūkums

1. DD iekšējās motivācijas trūkums
2. DL 109. pants
3. DD izvairās no personām ar FT, jo nezin kā ar viņiem komunicēt
4. Vienlīdzība DT ar FT ir nevienlīdzība pret citiem/ pārējiem darbiniekiem bez FT (alga vienāda bet padara mazāk)
5. Sabiedrība netic personu ar FT darba spējām
6. Skolas laikā mērķtiecīgi netiek apgūtas prasmes DT vajadzībām, jo neredz iespējas tās pielietot.
7. Tehniskais aprīkojums neredzīgajiem, nedzirdīgajiem
8. Asistenti (ne mentors)
9. Atbalstītais darbs
10. Pielāgotas darba vietas
11. Mērķtiecīgi radītas darba vietas tieši personām ar vidēji smagiem un smagiem FT -> GRT
12. Vides pieejamība jauniešiem ar kustību traucējumiem

Motivācijas trūkums

1. Pāraprūpe
2. Jūtas ērti pie vecākiem
3. Ģimenes tradīcijas -> paaudzēs saņem sociālos pabalstus
4. Neticība saviem spēkiem, zems pašnovērtējums
5. Sevis žēlošana: - esmu invalīds, man nav jāstrādā
6. Ģimenes atbalsta trūkums jaunieša pamudināšanai iesaistīties DT
7. Ģimenes ļaunprātīga jauniešu izmantošana pabalstu un pensijas dēļ
8. Ļaunprātīga jauniešu izmantošana apzināti nostrādinot savām (ģimenes) vajadzībām
9. Neobjektīva savu spēju izvērtēšana – jauniešu funkcionālo spēju neatbilstība viņa vēlmēm DT
10. Zems atalgojums

Iespēju trūkums

1. Darba devēju iekšējās motivācijas trūkums
2. Darba likuma 109. pants
3. Darba devēji izvairās no personām ar FT, jo nezin kā ar viņiem komunicēt
4. Vienlīdzība darba tirgū ar FT ir nevienlīdzība pret citiem/ pārējiem darbiniekiem bez FT (alga vienāda bet padara mazāk)
5. Sabiedrība netic personu ar FT darba spējām
6. Skolas laikā mērķtiecīgi netiek apgūtas prasmes darba tirgus vajadzībām, jo neredz iespējas tās pielietot
7. Tehniskais aprīkojums neredzīgajiem, nedzirdīgajiem
8. Asistenti (ne mentori)
9. Atbalstītais darbs
10. Pielāgotas darba vietas
11. Mērķtiecīgi radītas darba vietas tieši personām ar vidēji smagiem un smagiem FT -> GRT
12. Vides pieejamība jauniešiem ar kustību traucējumiem

Objektīvi apstākļi

1. Nespēj 99% patstāvīgi veikt darbu
2. Strādā mazākas darba stundas
3. Strādā lēnāk
4. Ātrāk nogurst
5. Darba laikā nepieciešami garāki atpūtas brīži
6. Nepieciešamas pielāgotas atpūtas telpas
7. Darba drošība (patstāv riski neievērot darba drošību)
8. Kopējais tēls – izskats, uzvedība

Jaunieši ar FT, kuri nesaskaras ar nozīmīgām grūtībām iekļaujoties DT

- Garīga rakstura traucējumi - viegli GRT; ir profesionālā apmācība – iekļaujas DT un sabiedrībā tāpat kā jaunieši no vispārizglītojošām skolām
- Dzirdes traucējumi – nav GRT; ir profesionālā apmācība – iekļaujas DT gan Latvijā, gan ārpus valsts
- Redzes traucējumi – nav GRT, nav profesionālā apmācība – turpina mācības augstskolās, iekļaujas DT
- Fiziskās attīstības traucējumi – nav GRT - turpina mācības augstskolās, iekļaujas DT

Jaunieši ar FT, kuri saskaras ar nozīmīgām grūtībām iekļauties DT

	Garīga rakstura traucējumi	Dzirdes traucējumi	Redzes traucējumi	Fiziskās attīstības traucējumi
Funkcionālie traucējumi	Vidēji smagi/smagi+ kustību traucējumi	+GRT+kustību traucējumi	+GRT+kustību traucējumi	Nav GRT, kustību traucējumi
Mācību programmas	Speciālās izglītības programma 5 8;5 9; Nav profesionālā izglītība	Speciālās izglītības programma; Nav profesionālā izglītība	Speciālās izglītības programma; Nav profesionālā izglītība	Speciālās izglītības programma; Nav profesionālā izglītība
Darbs	Neiekļaujas DT (nav iespēju)	Neiekļaujas DT	Neiekļaujas DT	Neiekļaujas DT
Sabiedrība	Daļa iekļaujas, Daļai sociālā izolētība	Daļēji iekļaujas	Daļēji iekļaujas	Daļai sociālā izolētība

Pētījumā identificētās problēmas un vajadzības

- **Nozīmīgas grūtības pēc vecāku domām:**
 - Vēlami sistemātiski, regulāri psihologa pakalpojumi bērnam;
 - Nepieciešami psihoemocionāli atbalsta pakalpojumi vecākiem;
 - Jāattīsta jēgpilna brīvā laika pavadīšana izglītojamiem;
 - Neziņa par to, ko bērns darīs, kad būs beidzis skolu.
- **Attīstāmie virzieni pēc vecāku domām:**
 - Darba vietā atbalsta persona, kura vada, palīdz un koriģē darbu;
 - Kvalitatīvas apmācības konkurētspējīgās profesijās;
 - Profesionāls, sistemātisks psiholoģisks atbalsts.
- **Ietekmējošie faktori pēc izglītojamo domām:**
 - Sabiedrības neticība, ka var strādāt tik pat labi kā citi

Secinājumi

- Jāuzlabo sistēmiska sadarbība un informācijas apmaiņa starp Rīgas speciālajām skolām un sabiedriskajām organizācijām.
- Jāpilnveido sadarbība starp dienas aprūpes centriem personām ar garīgās attīstības traucējumiem.
- Ģimenei ir noteicošā loma jauniešu integrācijai darba tirgū un sabiedrībā.
- Augsti funkcionālās ģimenēs, jauniešiem ir lielākas iespējas iekļauties atklātā darba tirgū.
- Finansiāli nodrošinātās ģimenēs, pastāv lielāka iespēja, ka jauniešs strādās.

Nepieciešamie pakalpojumi jauniešu ar FT integrācijas veicināšanai darba tirgū

- Atbalstītā darba pakalpojums jauniešiem ar funkcionāliem traucējumiem.
- Psihoemocionālā atbalsta pakalpojums jauniešu ar FT ģimenēm.
- Novērst psihoemocionālo faktoru riskus izglītojamiem bez garīga rakstura traucējumiem, attīstot un ieviešot pakalpojumus pašapziņas, un motivācijas celšanai, kā veicinošus atbalsta pasākumus jauniešu elastīgai integrācijai atklātā darba tirgū.

Paldies par uzmanību!